

UDK 321.5/.8:316.752(497.4)

Danica FINK-HAFNER in Blaž HAFNER: DEMOKRACIJA IN
ALTERNATIVNE OBLIKE VLADANJA: KONCEPTUALNO UOKVIRJANJE
Teorija in praksa, Ljubljana 2017, let. LIV, posebna številka, str. 5–29

Medtem ko literatura o vladanju ali analizira določene oblike vladanja ali posamezne študije primerov, pa dolgoročne težnje po skupnem učinkovanju različnih oblik vladanja na demokracijo v določeni državi ostajajo neraziskane. Članek uokvirja analizo tipov vladavin v postsocialistični državi, v kateri se liberalna demokracija utrjuje, hkrati pa jo izzivajo različne oblike postliberalnih vladavin. Tipologija vladavin je v članku zasnovana na razlikovanju med naravo vladavine (javna, zasebna, mešana vladavina) in glede na prisotnost oziroma odsotnost teritorialnosti vladanja. Dodatno so predstavljene demokratične vrednotne razsežnosti za vrednotenje vladavin.

Ključni pojmi: vladavina, demokracija, globalizacija, vrednote, Slovenija

UDK 330.874:331.105.6(497.4)

Alenka KRAŠOVEC in Lars JOHANNSEN:
SOCIALNI DIALOG MED TRANZICIJO IN VELIKO RECESIJO
Teorija in praksa, Ljubljana 2017, let. LIV, posebna številka, str. 30–44

Pogoste so trditve, da je korporativizem najboljši model za dobre ekonomske čase, vendar mnogi verjamejo, da je korporativizem najbolj potreben v težkih ekonomskih časih. Tako različno videnje korporativizma odpira raznovrstne razprave o idealnih pogojih za njegov razcvet. Analiza razkriva, da je korporativizem v Sloveniji sicer prevladujoč model za dobre ekonomske čase, a vendar samo kombinacija pogojev lahko pojasni korporativistične aranžmaje. Upošteva pridobljene podatke, je korporativizem lahko celo v večji meri kot arena za razreševanje konfliktov in doseganje medrazrednega kompromisa, uporabljen kot orodje vlade za legitimiziranje sistema. Slovenski primer korporativizma razkriva tudi njegovo dolgotrajnost in prilagodljivost.

Ključni pojmi: korporativizem, socialni dialog, tranzicija, recesija, Slovenija

Lars JOHANNSEN in Alenka KRAŠOVEC:
KRITIKA DEMOKRACIJE IN RAZVOJ: V ISKANJU ODZIVNOSTI
Teorija in praksa, Ljubljana 2017, let. LIV, posebna številka, str. 45–59

V Sloveniji je demokracija kritizirana zaradi neodzivnosti. Večina volivcev sicer kontinuirano podpira glavne značilnosti države blaginje in demokracijo, a se sočasno boji njenega zatona. Da bi se sistem bolje odzival na izražene prevladujoče družbene vrednote, se je spreminjal od neokorporativizma prek večinskega pluralizma do personalizirane politike. Članek primerja in sooča primerjalne prednosti in slabosti teh treh modelov. Upošteva razvoj Slovenije, ki je v 25 letih prešel vse te faze, lahko rečemo, da je Slovenija ilustrativen primer in prototip, ki ponuja dober vpogled v vseevropski razvoj personalizirane politike.

Ključni pojmi: demokracija, odzivnost, personalizem, pluralizem, neokorporativizem

Danica FINK-HAFNER, Simona KUSTEC LIPICER, Gregor ČEHOVIN,
Ana ŽELEZNIK: SLOVENSKA PARLAMENARNA ELITA:
PREDSTAVNIŠTVO IN ODGOVORNOST OD LETA 1992
Teorija in praksa, Ljubljana 2017, let. LIV, posebna številka, str. 60–79

Pogosto uveljavljanje odgovornosti parlamentarne elite prek (predčasnih) volitev (skupaj z uvedbo spolnih kvot) je v zadnjem času v Sloveniji privedlo do krčenja izkušenega jedra (ponovno izvoljenih) poslancev, hkrati pa tudi do povečevanja deležev (1) visoko izobraženih poslancev in (2) poslank. Trenutni delež poslancev s prejšnjo parlamentarno izkušnjo, ki je tako nizek, kot je bil v fazi utrjevanja demokracije v letu 1996, kaže na to, da volivci imajo moč, da uveljavljajo odgovornost poslancev in izberejo nove predstavnike. Toda upadanje deleža izkušenih poslancev postavlja pod vprašaj pogosto in radikalno menjavo nacionalne parlamentarne elite kot dolgoročne rešitve sodobnih problemov predstavnštva.

Ključni pojmi: parlament, elite, predstavnštvo, odgovornost, Slovenija

Damjan LAJH: ODGOVORNOST PRI ODLOČANJU O TEMATIKAH EU NA NACIONALNI RAVNI: IZGUBLJENA V MNOGONIVOJSKI UREDITVI? Teorija in praksa, Ljubljana 2017, let. LIV, posebna številka, str. 80–95

Članek obravnava vprašanje ustavne in demokratične odgovornosti pri odločanju o tematikah EU na slovenski nacionalni ravni. Pri tem se omeji na koordinacijo evropskih zadev na nacionalni ravni in oblikovanje nacionalnih stališč do izbranih zakonodajnih predlogov Evropske komisije, s poudarkom na nadzoru državnega zbora in organizirane civilne družbe (OCD) nad izvršno vejo oblasti. Na podlagi izvedene analize lahko ugotovimo, da je v primeru Slovenije vzpostavljena ureditev odgovornosti, ki pa jo spremlja disfunkcionalnost različnih mehanizmov odgovornosti: pristranskost v korist izvršne veje oblasti; izključitev civilne družbe iz postopkov odločanja o tematikah EU na nacionalni ravni; pasivnost državnega zbora in OCD.

Ključni pojmi: demokratična odgovornost, ustavna odgovornost, vlada vna EU, nacionalna izvršna oblast, nacionalna zakonodajna oblast, civilno-družbene organizacije

Tanja OBLAK ČRNIČ: SPREGLEDANI ALI ZGOLJ NERAZUMLJENI? ZAZNAVA MLADINE IN DIGITALNO DRŽAVLJANSTVO PRI SLOVENSКИH POLITIČNIH STRANKAH Teorija in praksa, Ljubljana 2017, let. LIV, posebna številka, str. 96–11

Moderna demokracija potrebuje državljane, a državljanstvo postaja kompleksen pojem tudi zaradi sprememb, ki jih v politično participacijo in družbena delovanja prinašajo digitalni mediji. Ker pa so spremenjeni vzorci političnih delovanj najbolj razširjeni ravno med mladimi, je osrednja pozornost članka usmerjena na vprašanje, kako politične stranke reprezentirajo mlade kot nastajajoče državljane. Obravnava temelji na pregledu sodobnih raziskav o mladih in odzivih političnih strank nanje, obenem pa vključuje kvalitativno analizo na vzorcu slovenskih političnih strank. Cilj prispevka je podati splošnejšo sliko mladih kot nastajajočih državljanov in identificirati dileme, s katerimi se politične stranke v lastni nezmožnosti identifikacije z mladimi kot digitalnimi državljani soočajo.

Ključni pojmi: državljanstvo, digitalni mediji, politična participacija, mladi, kvalitativna analiza, politične stranke

Ana ŽELEZNIK: V SMERI POLITIČNE ENAKOSTI V KONTEKSTU PARTICIPATIVNE IN DELIBERATIVNE DEMOKRATIČNE TEORIJE
Teorija in praksa, Ljubljana 2017, let. LIV, posebna številka, str. 112–126

Namen članka je prispevati k razumevanju koncepta politične enakosti v kontekstu participativne in deliberativne demokracije in njihovih institucionalnih mehanizmov. Analiziramo, kako (in če) te nove institucije povečujejo politično enakost, pri tem pa predpostavljamo njihovo sposobnost odpiranja prostora za vključitev (participacijo in predstavništvo) nemočnih in manjšinskih interesov v deliberacijo in javnopolitično odločanje. Na podlagi opravljene primerjalne analize institucij predlagamo *Nacionalne participativne enklave*, kombinacijo dveh institucij ter primerne metode selekcije, ki ima potencial za opolnomočenje manjšinskih interesov in povečanje politične enakosti v javnopolitičnem odločanju.

Ključni pojmi: politična enakost, predstavništvo, participacija, participativna demokracija, deliberativna demokracija, civilna družba

Meta NOVAK: KOMU JE ORGANIZIRANA CIVILNA DRUŽBA ODGOVORNA?
POPULACIJA CIVILNODRUŽBENIH ORGANIZACIJ V SLOVENIJI
Teorija in praksa, Ljubljana 2017, let. LIV, posebna številka, str. 127–144

Organizirana civilna družba predstavlja vez med javnostjo in oblastjo. Zato je med drugim pomembna priložnostna struktura, prek katere državljani sporočajo svoje interese oblasti ter pomemben del delujoče demokracije. Zaradi odsotnosti jasne definicije organizirane civilne družbe pri javnih institucijah v Sloveniji ostaja pomembno vprašanje, čigave interese zastopajo civilnodružbene organizacije ter komu je organizirana civilna družba odgovorna. Ta članek si zastavlja dva cilja: (1) podati oceno velikosti populacije civilnodružbenih organizacij glede na različne zakonsko določene organizacijske oblike in (2) raziskati odgovornost delovanja civilnodružbenih organizacij.

Ključni pojmi: organizirana civilna družba, odgovornost, populacija, predstavništvo, Slovenija

Danica FINK-HAFNER: ZAKLJUČEK:
VREDNOTENJE EMPIRIČNE VLADAVINE V SLOVENIJI
Teorija in praksa, Ljubljana 2017, let. LIV, posebna številka, str. 145–156

Preliminarne ugotovitve tematske številke prispevajo k sodobni razpravi v literaturi o vladavinah s tem, da kažejo, da stare in nove oblike vladavin tako sobivajo kot tudi stopajo v vzajemne odnose v nekaterih procesih oblikovanja in izvajanja javnih politik. Ob tem se je izkazalo, da se oblike vladavin z dolgo tradicijo (kot npr. neokorporativizem v Sloveniji) ne le nadaljujejo pod novo (hierarhično) predstavniško vladavino, temveč so lahko celo bolj v skladu z glavnimi pričakovanji državljanov (v Sloveniji je to ohranjanje državne blaginje), kot to velja za predstavniško vladavino, in to navkljub (pre)pogosti uporabi volitev kot mehanizma za uveljavljanje odgovornosti politikov. Nove oblike (EU) vladavine so prispevale k upadu predstavništva in odgovornosti v nacionalnem okviru.

Ključni pojmi: vladavina, neokorporativizem, predstavniška vladavina, EU, Slovenija